

NASLJEDNO PRAVO

NASLJEDNO PRAVO JE SKUP PRAVNIH PRAVILA KOJIMA SE UREĐUJE SUDBINA SUBJEKTIVNIH PRAVA I OBVEZA POSLIJE SMRTI NJIHOVA DOSADAŠNJEG NOSITELJA

Ta definicija predstavlja pojam nasljednog prava u objektivnom smislu

NASLJEDNO PRAVO U SUBJEKTIVNOM SMISLU je ovlaštenje određene osobe ili određenog kruga osoba da stupe u građanskopravne odnose umrloga.

Nasljedno pravo u subjektivnom smislu naziva se i pravom nasljeđivanja.

Nasljedno pravo u objektivnom smislu dio je građanskog prava

OBJEKT pravnog odnosa – imovina koja se naziva – **ostavina**

OSNOVNA NAČELA NASLJEDNOG PRAVA

1) načelo ravnopravnosti muškarca i žene (kod nasljednog prava bračnog druga)

2) načelo ravnopravnosti bračne i izvanbračne djece

3) načelo zatvorenog broja pravnih osnova nasljeđivanja

Nasljediti se može po dvije osnove – zakon (zakonsko nasljeđivanje) i oporuci (oporučno)

Zakonsko nasljeđivanje je pravilo, a oporučno iznimka. Kako je u građanskom pravu iznimka jača od pravila, oporučno nasljeđivanje ima prednost pred zakonskim. Zakonsko nasljeđivanje dolazi onda kad nema oporuke.

4) načelo slobode oporučnog raspolaganja (posljedica nač. str. dispozitivnosti).

5) načelo kumulacije pravnih osnova

Nasljediti se može istodobno i po oporuci i po zakonu.

Ali po ZN-u, pozivom na načelo kumulacije otvara se nad onim dijelom ostavine koji ostavitelj nije oporučno raspodjelio, zakonsko nasljedno pravo. Prema tome, ako je oporučni nasljednik istodobno i zakonski nasljednik, dobit će ono što mu pripada po oporuci i ono što mu pripada mimo oporuke, po zakonu.

6) načelo kaduciteta u korist državnog vlasništva.

Kaducitet ili ošasnost znači u nasljednom pravu činjenicu da ostavitelj poslije smrti nema nasljednika.

Imovina koju nema tko nasljediti naziva se kadukna ili ošasna imovina.

ČL. 127 ZN

Ako nije poznato tko su nasljednici, sud će oglasom objavljenim u NN. pozvati osobe koje polažu pravo na nasljedstvo da se prijave sudu.

Ako se u roku od 6 mjeseci od objave oglasa u NN. ne javi ni jedan nasljednik, utvrdit će se da je ostavina prešla u vlasništvo općine, odnosno grada.

Ako se kasnije nasljednik javi ne gubi svoje nasljedno pravo niti pravo zahtjevati ostavinu.

ČL. 138 ZN

Pravo zahtjevati ostavinu kao nasljednik ostavitelja prema poštenom posjedniku koji također tvrdi da na nju ima pravo kao nasljednik zastarijeva za 1 godinu od kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za posjednika ostavine, a najkasnije za 10 godina računajući za zakonskog nasljednika od smrti ostaviteljeve, a za oporučnog nasljednika od proglašenja oporuke. –nepošteni posjednik – 20 godina.

TUŽBA kojom se štiti subjektivno nasljedno pravo naziva se **n a s l j e d n i č k o m t u ž b o m**

-podiže se protiv onoga koji drži ostavinu, a tužitelju osporava svojstvo nasljednika.

7) **n a č e l o e x l e g e n a s l j e d i v a n j a i d o b r o v o l j n o s t i n a s l j e d i v a n j a**

Zakon veže stjecanje nasljednog prava za smrt ostavitelja kao odlučujuću pretpostavku, zbog čega takvo stjecanje nazivamo stjecanjem po sili zakona odnosno **e x l e g e** ili ipso iure stjecanje.

S druge strane nitko ne mora biti nečijim nasljednikom ako to ne želi biti.

PRETPOSTAVKE I OSNOVNI POJMOVI NASLJEĐIVANJA

a) smrt ostavitelja ili njegovo proglašenje umrlim

O s t a v i t e l j je osoba koja se nasljeđuje. To može biti samo **f i z i č k a** osoba. Bitan je **č a s s m r t i** ostavitelja, jer je za taj **č a s** vezano tzv. **o t v a r a n j e n a s l j e d s t v a**

O t v a r a n j e n a s l j d s t v a je nastup takvih okolnosti koje uzrokuju postanak nasljednog prava.

Te okolnosti su. **s m r t o s t a v i t e l j a** ili **n j e g o v o p r o g l a š e n j e u m r l i m**.

ČAS otvaranja nasljedstva je važan jer se u tom času određuje obujam ostavine, krug nasljednika, sposobnost nasljednika, od tog časa počinju teći rokovi za davanje nasljedničkih izjava.

No najvažnije je da u času smrti ostavitelja ostavina prelazi na nasljednika.

S m r t neke osobe dokazuje se u prvom redu **m a t i c o m u m r l i h** ili **i s p r a v a m a** koje se izdaju na osnovi te matice. Ako to nije moguće smrt se dokazuje, p r

a v o m o ć n i m r j e š e n j e m suda nakon provedenog postupka za dokazivanje smrti.

Treće sredstvo dokazivanja činjenice smrti je p r a v o m o ć n o r j e š e n j e s u d a o proglašenju nestale osobe umrlom. Radi se o presumpciji smrti. Budući da se radi o o b o r i v o j presumpciji, dopušteno je dokazivati da je osoba proglašena umrlom u stvari živa.

b) nasljednik

-On mora postojati u času smrti ostavitelja i mora biti sposoban da ga nasljedi.

N a s l j e d n i k je osoba na koju u času otvaranja nasljedstva prelazi cijela ostavina ili njezin alikvotni dio.

Kao nasljednik može se pojaviti bilo f i z i č k a o s o b a bilo p r a v n a o s o b a.

Ali fizička osoba može biti o p o r u č n i i z a k o n s k i nasljednik, a pravna osoba može biti samo nasljednik p o o p o r u c i, osim ako posebnim propisima u pogledu oporuč. naslj.nije što 2.određeno

N a s l j e d n i k je univerzalni sukcesor. To znači da sva nasljedna prava i obveze ostavitelja prelaze na nasljednika jednim aktom i u jednom času.

N e d o s t o j n o s t – nasljednik mora biti sposoban da nasljedi konkretnog ostavitelja.

Nedostojnost znači nesposobnost da određena osoba nasljedi određenog ostavitelja.

ČL. 125 ZN

Nedostojan je nasljediti:

- 1) onaj koji je namjerno usmrtio ostavitelja, ili je to pokušao.
- 2) onaj koji je silom ili prijetnjom natjerao, ili prijevarom naveo ostavitelja da napravi ili opozove oporuku ili neku oporučnu odredbu, ili ga je spriječio da to učini.
- 3) onaj koji je uništio ili sakrio ostaviteljevu oporuku s namjerom da spriječi ostvarenje ostaviteljeve posljednje volje, kao i onaj koji je krivotvorio ostaviteljevu poruku.
- 4) onaj koji se teže ogriješio o obvezu uzdržavanja prema ostavitelju prema kojemu je imao zakonsku obvezu uzdržavanja, onaj koji nije htio pružiti ostavitelju nužnu pomoć, koju mu je mogao pružiti bez opasnosti za vlastiti život, ili ga je ostavio bez pomoći u prilikama koje su opasne po život i zdravlje.

S n e d o s t o j n i m nasljednikom postupa se kao da je umro prije ostavitelja.

o d r i c a n j e o d n a s l j e d s t v a

ČL. 130 ZN

N a s l j e d n i k se može odreći nasljedstva j a v n o o v j e r o v l j e n o m izjavom ili izjavom danom n a z a p i s n i k kod suda do donošenja prvostupanjske odluke.

-Za nasljednika koji se odrekao u svoje ime smatra se kao da nikad nije bio nasljednik.

- Ako se odreknu nasljedstva svi nasljednici koji pripadaju najbližem nasljednom redu u času smrti ostavitelja, na nasljedstvo se pozivaju nasljednici sljedećeg nasljednog reda. Za slučaj da se nasljedstva odreknu ostali nasljednici prvoga nasljednoga reda bračni drug ostaje u prvom nasljednom redu.

odgovornost nasljednika za dugove ostavitelja

Nasljednici odgovaraju za dugove ostavitelja **s o l i d a r n o**, ali samo do visine vrijednosti nasljeđene imovine. Ali do te visine odgovaraju i svojom i naslijeđenom imovinom.

z a p i s o v n i k (l e g a t a r)

Nasuprot nasljedniku kao **u n i v e r z a l n o m** sukcesoru postoji zapisovnik-**s i n g u l a r n i** sukcesor

Z a p i s o v n i k je osob koja iz ostavine dobiva samo pojedino točno određeno pravo, odnosno iz ostavinske mase dobiva pojedinu točno određenu stvar.

L e g a t je redovito ustanovljen na teret nasljednika.

Zapisovnik dobiva pravo na zapis u času ostaviteljeve smrti, ali samo vlasništvo dobiva onda kada mu ga nasljednik preda.

Z a p i s o m ili legatom u biti nastaje obveznopravni odnos u kojemu zapisovnik (legatar, honorat) ima ovlaštenje zahtjevati od nasljednika opterećenog legatom (onerat) činidbu koju je ostavitelj odredio, a onerat je dužan ispuniti je na teret nasljedstva koje mu je pripalo.

U obzir dolaze sve varijacije sadržaja činidbe, no najčešće će to biti činidba davanja (dare) npr- predaja stvari, cesija tražbine ili kojeg drugog prava, oprost duga itd.

Z a p i s može biti opterećen **u v j e t o m**, **r o k o m** ili **n a l o g o m**.

ČL. 59 ZV - z a s t a r a

Pravo zahtjevati ispunjenje **z a p i s a** zastarijeva za **3** godine od dana kad je zapisovnik saznao za svoje pravo i bio ovlašten zahtjevati ispunjenje zapisa, a najkasnije u roku od **5** godina od dana kad je mogao zahtjevati ispunjenje zapisam

c) Ostavina

O s t a v i n a je ukupnost prava i obveza koji su objekt nasljeđivanja.

U **ostavinu** ulaze samo otuđiva, dakle nasljedna prava i obveze, a u **imovinu** i strogo osobna prava, zato je ostavina užiji pojam od imovine.

Kao ekon. pojam-Ostavinska masa je skup dobara koja sa ostavitelja prelaze na njegova nasljednika

ZN poznaje tzv – **u s t a n o v u** i **z d v a j a n j a**

I z d v a j a n j e – zahvaća samo pojedine predmete iz ostavine dok tzv. **o d v a j a n j e** – cijelu ostavinu

d) osnova nasljeđivanja

Postoji **z a k o n s k o** ili **i n t e s t a t n o** - (neoporučno) i **o p o r u č n o** ili **t e s t a m e n t a r n o** nasljeđivanje.

Z a k o n s k o nasljeđivanje je pravilo, a oporučno iznimka.

Do zakonskog nasljeđivanja dolazi samo ako iza ostavitelja nije ostala valjana oporuka, ili ako su se oporučni nasljednici odrekli nasljedstva ili su pak nesposobni da nasljede, ili su svi umrli prije ostavitelja (a on nije mjenjao oporuku).

ZAKONSKO NASLJEDNO PRAVO

Z a k o n s k o nasljedno pravo je nasljeđivanje na temelju određenih činjenica koje propis predviđa kao osnove u slučaju kad iz određenih razloga nije moglo doći do oporučnog ili testamentarnog naslj.

Do z a k o n s k o g nasljeđivanja dolazi:

- a) kad iza ostavitelja nije ostala nikakva oporuka, ili je oporuka ništava, ili pak kada ostavitelj postojećom oporukom nije rasporedio čitavu svoju imovinu.
- b) kad je oporučni nasljednik umro prije ostavitelja, ili se odrekao nasljedstva, ili je u času otvaranja nasljedstva bio nedostojan.

-Ako ostavitelj nije o p o r u k o m odredio osobe koje bi ga po njegovoj volji trebale nasljediti, presumiranu ostaviteljevu volju zamjenjuje z a k o n određujući kao nasljednike upravo onaj krug osoba koji bi normalno i prirodno trebalo da budu najbliže ostavitelju, - **zakonski nasljednici**

Kao o s n o v e nasljeđivanja, po zakonu dolaze u obzir ove činjenice:

1) krvno srodstvo

Srodstvo je odnos između dviju ili više osoba zasnovan na međusobnoj vezi biološke, pravne ili socijalne naravi.

Razlikujemo nekoliko vrsta srodstva (krvno srodstvo, srodstvo po tazbini, građansko srodstvo, duhovno srodstvo, srodstvo po mlijeku).

K r v n o s r o d s t v o je odnos dviju ili više osoba povezanih podrijetlom, bilo da potječu jedna od

druge ili od zajedničkog pretka.

Temelji se na biološkoj odnosno krvnoj vezi.

Ako nastane rođenjem u braku – b r a č n o, a ako nastane rođenjem izvan braka – i z v a n b r a č n o

Računanje krvnog srodstva je razvrstavanje krvnih srodnika po linijama (lozama) i stupnjevima.

2 su linije: u s p r a v n a i p o b o č n a

U s p r a v n u liniju čine osobe koje potječu jedna od druge, dakle preci i potomci, npr. roditelj-djete-unuk.

P o b o č n u liniju čine osobe koje potječu od treće osobe kao zajedničkog pretka a ne jedna od druge, npr. braća, stric, sinovac itd. Naziva se još i k o l a t e r a l n o m, a pobočni srodnici kolateralima.

Unutar linija (loze) srodnici se razvrstavaju po stupnjevima ili koljenima, prema pravilu – koliko poroda toliko stupnjeva, koje je vrijedilo još u rimskom pravu.

2) bračna veza

Postoji između osoba koje su sklopile brak.

Po našem obiteljskom pravu , b r a k je zakonom uređena zajednica života žene i muškarca.

Bračni drug ima pravo nasljeđivanja po zakonu samo ako se u času smrti ostavitelja s njim nalazio u valjanom braku. Status bračnog druga dokazuje se izvodom iz matice vjenčanih. (oboriva predmnjeva).

3) posvojenje

Građansko srodstvo ili srodstvo po posvojenju je odnos koji se temelji na aktu posvojenja (adopcije) tuđeg maloljetnog djeteta.

A k t posvojenja je odluka o posvojenju koju donosi Centar za socijalnu skrb.

Posvojenje je zasnovano kad odluka o posvojenju postane p r a v o m o ć n a.

Po obiteljskom zakonu posvojenje se može zasnovati kao:

- 1- s r o d n i č k o posvojenje – nastaje između posvojitelja i njegovih srodnika, s jedne strane, i posvojčeta i njegovih potomaka s druge strane, neraskidivi odnos srodstva.
- 2- r o d i t e l j s k o posvojenje – ne nastaje između posvojčeta i srodnika posvojitelja odnos srodstva, nego se između posvojitelja s jedne strane i posvojčeta i njegovih potomaka s druge strane , zasnivaju prava i dužnosti koja po zakonu postoje između roditelja i djece.

NAČELA ZAKONSKOG NASLJEĐIVANJA

1) načelo grupiranja srodnika po parentelama

Nasljedni su redovi zasnovani na tzv. p a r e n t e l a r n o m sustavu. Taj se sustav temelji isključivo na krvnom srodstvu.

Parentela je skup krvnih srodnika koji čini rodonačelnik sa svojim potomcima.

1. parentela sastavljena je isključivo od ostaviteljevih potomaka, sam ostavitelj je tu rodonačelnik

- dakle prvi zajednički predak svih potomaka.

-npr. ako je otac ostavitelj, tada prvu parentelu čine njegova djeca (sinovi i kćeri) ako su živa.

2. parentela sastoji se od ostaviteljevih roditelja i njihovih potomaka (braće i sestara ostavitelja i

njihovih potomaka – bratić, sestrična itd.)

3. parentelu čine djedovi i bake ostavitelja po očevoj i majčinoj strani te njihovi potomci

(stričevi i ujaci itd. ostaviteljevi)

4. parentelu čine pradjedovi i bake ostavitelja (to su oni rodonačelnici) i njihovi potomci.

2) načelo isključivosti

Dokle god postoji i jedan nasljednik iz bližeg nasljednog reda, ne mogu doći do nasljeđivanja srodnici daljnjih redova.

3) načelo predstavljanja (reprezentacije)

To znači da pretka koji je umro prije ostavitelja predstavlja njegov živi potomak. Po načelu reprezentacije nasljeđuju isključivo p o t o m c i.

4) načelo priraštaja (akrescencije)

To je načelo prema kojem sunasljedniku prirasta dio drugoga sunasljednika ako taj sunasljednik otpadne, a istog je stupnja srodstva i iste kvalitete sa sunasljednikom kojemu njegov dio prirašćuje.

- primjenjuje se onda kada se ne može primjeniti načelo reprezentacije.

5) načelo prijenosa (transmisije)

To znači da potomak koji je umro poslije ostavitelja sam postaje nasljednikom i svoje pravo prenosi na svoje nasljednike.

Po načelu transmisije nasljeđuju nasljednici.

POJEDINI NASLJEDNI REDOVI

1) **prvi nasljedni red** - ostaviteljevi potomci i bračni drug – ostavina se dijeli na jednake

dijelove.

2) **drugi nasljedni red** - ostaviteljevi roditelji i bračni drug – jedna polovica roditeljima a

druga polovica ide bračnom drugu ostavitelja.

3) **treći nasljedni red** - ostaviteljevi djedovi i bake – jednu polovicu nasljeđuju djed i baka

s očeve strane, a 2. polovicu s majčine strane.

4) **četvrti nasljedni red**-pradjedovi i prabake – jedna pol. s očeve a druga s majčine strane.

ostali nasljedni redovi - Poslije pradjedova i prabaka- ostali predci

POSEBNE ODREDBE ZA NEKE NASLJEDNIKE

1) potomci

Djeca rođena izvan braka i njihovi potomci imaju ista nasljedna prava kao i bračna djeca i njihovi potomci.

2) posvojad u slučaju srodničkog posvojenja

Srodničkim posvojenjem međusobno stječu posvojitelj i njegovi srodnici s jedne strane, te posvojče i njegovi potomci s druge strane, pravo zakonskog nasljeđivanja. Srodničkim posvojenjem prestaje međusobno pravo zakonskog nasljeđivanja između posvojjčeta njegovih krvnih srodnika.

3) posvojad u slučaju roditeljskog posvojenja

Roditeljskim posvojenjem stječu međusobno posvojitelj i posvojče pravo zakonskog nasljeđivanja krvnih srodnika u ravnoj lozi, tako da posvojče i posvojjčetovi potomci imaju prema posvojjtelju nasljedna prava kao da su posvojjteljeva djeca.

4) bračni i izvanbračni drug

pravo nasljeđivanja između bračnih drugova prestaje **r a s t a v o m b r a k a** i poništajem braka.

Bračni drug nema pravo na nasljedstvo:

- 1) ako je ostavitelj podnio tužbu za rastavu ili poništaj braka, odnosno sporazumni zahtjev za rastavu braka, a nakon ostaviteljeve smrti se utvrdi da su bili osnovani
- 2) ako njegov brak s ostaviteljem bude proglašen nepostojećim, ili bude poništen poslije ostaviteljeve smrti iz uzroka za čije je postojanje nadživjeli bračni drug znao ili morao znati u vrijeme sklapanja braka.
- 3) ako je njegova zajednica života s ostaviteljem bila trajno prestala njegovom krivnjom ili u sporazumu s ostaviteljem.

I z v a n b r a č n i drug nema pravo na nasljedstvo ako je njegova zajednica života s ostaviteljem bila trajno prestala.

NASLJEDIVANJE NA TEMELJU OPORUKE

OPORUKA je razradba posljednje volje kojom ostavitelj raspolaže svojom imovinom za slučaj smrti.

Oporuku po ZN –u može sastaviti svaka fizička osoba ako je navršila 16 godina života i sposobna je za rasuđivanje. – netreba potpuna poslovna sposobnost.

KARAKTERISTIKE OPORUKE

- a) oporuka je jednostrani pravni posao – dovoljna je jednostrana izjava volje oporučitelja
- b) oporuka je strogo osobni posao – mora ju praviti oporučitelj osobno
- c) oporuka je strogo formalan posao – propis određuje oblike u kojima se mora praviti oporuka
- d) oporuka je i opoziv posao – ostavitelj se ne može odreći prava da oporuku opozove

VRSTE I OBLIK OPORUKE

1) privatna oporuka – ona koju pravi sam oporučitelj bez prisustva javnih tijela.

- a) v l a s t o r u č n a
- b) p i s a n a o p o r u k a p r e d s v j e d o c i m a

2) javna oporuka – načinjena je uz sudjelovanje javnih tijela

- a) sudska – pravljena u sudu pred sućem
- b) diplomatska – načinjena u inozemstvu pred našim dipl. predstavništvom
- c) vojna oporuka
- d) oporuka sastavljena na brodu pred zapovjednikom broda
- e) međunarodna oporuka

3) oporuka u izvanrednim okolnostima

- usmena oporuka

-Pred dva svjedoka u izvanrednim okolnostima

-Prestaje vrijediti kada protekne 30 dana od prestanka izvanrednih okolnosti u kojima je napravljena

SADRŽAJ OPORUKE

- 1) **određivanje nasljednika** – oporučitelj može oporukom odrediti jednog ili više nasljednika. Nasljednik na temelju oporuke je osoba koju je oporučitelj odredio da ga nasljedi u cijelosti ili u razmjernom dijelu

- 2) **određivanje zamjenika** – Oporučitelj može odrediti oporukom osobu kojoj će pripasti nasljedstvo za slučaj da određeni nasljednik umre prije njega, ili da se odrekne nasljedstva, ili da bude nedostojan da naslijedi.
- 3) **ostavljanje zapisa** – Oporučitelj može oporukom ostaviti jedan ili više zapisa (legata), ovlašćujući njima neku osobu (zapisovnika, legatara) da od nasljednika ili druge osobe u čiju je korist oporučno raspolagao, zahtjeva neko davanje, činjenje, trpljenje ili propuštanje njemu ili nekoj drugoj osobi.
- 4) **raspolaganje u dopuštene svrhe i osnivanje zaklade** – Oporučitelj može oporukom odrediti da se neka stvar ili pravo ili dio ostavine ili cijela ostavina upotrijebi za postignuće neke dopuštene svrhe. Ako je oporučitelj odredio osnivanje zaklade i namjenio sredstva za postignuće njezine svrhe, zaklada će nastati kad se ispune pretpostavke određene posebnim propisima o zakladama.
- 5) **nalozi i uvjeti** – Oporučitelj može opteretiti nekom dužnosti osobu kojoj ostavlja neku korist iz ostavine (nalog). On može u pojedinim oporučnim odredbama odrediti uvjete ili rokove. Za nemoguće, nedopuštene i nemoralne uvjete, uzet će se kao i da ne postoje.

IZVRŠITELJI OPORUKE

Oporučitelj može oporukom odrediti jednu ili više osoba za izvršitelje oporuke. Izvršitelj može biti svaka poslovno sposobna osoba, a i pravna osoba. Osoba određena za izvršitelja oporuke nije dužna primiti se te dužnosti.

Dužnost izvršitelja oporuke je da u ime i za račun nasljednika vodi brigu i poduzima što je potrebno za očuvanje ostavine, da njome upravlja, da u ime i za račun nasljednika poduzima što je potrebno za isplatu dugova i zapisa, vodeći u svakom pogledu brigu da oporuka bude izvršena onako kako je to oporučitelj htio.

Izvršitelj oporuke dužan je položiti sudu račun o svom radu, te odgovara za štetu koju je skrivio.

Izvršitelj oporuke ima pravo na naknadu troškova i na primjerenu nagradu.

Sud može na prijedlog stranke, ili po službenoj dužnosti, opozvati izvršitelja oporuke, ako njegov rad nije u skladu s oporučiteljevom voljom ili sa zakonom.

OPOZIV OPORUKE

Oporučitelj može uvijek opozvati oporuku, u cjelini ili djelomično, očitovanjem danim u bilo kojem obliku u kojem se po zakonu može napraviti oporuka. Oporučitelj može opozvati pisanu oporuku i uništenjem isprave.

HRVATSKI UPISNIK OPORUKA

Činjenica da je sastavljena, pohranjena, te proglašena neka oporuka evidentira se u Hr. upisnik oporuka

Upisnik vodi HR. javnobilježnička komora – po pravilima koja će pravilnikom propisati ministar nadležan za poslove pravosuđa.

U Hr. upisnik oporuka na zahtjev oporučitelja dostavljaju:

- 1) nadležni sudovi
- 2) javni bilježnici
- 3) odvjetnici
- 4) osobe koje su napravile oporuku

NEVALJANOST OPORUKE

Razlozi **n i š t a v o s t i** oporuke:

- 1) nesposobnost oporučitelja
- 2) mane volje
- 3) nedostatak propisanog oblika
- 4) namogućnost i nedopustivost sadržaja oporuke

REKONSTRUKCIJA OPORUKE

Često se događa da je oporuka nestala, uništena, zagubljena bez volje oporučitelja – slučajno ili krivnjom treće osobe. U takvim slučajevima zakon dopušta mogućnost da zainteresirane osobe dokažu pred sudom da je oporuka postojala, da je uništena, izgubljena ili sakrivena i zametnuta bez volje ostavitelja, da je bila sastavljena u zakonskom obliku, te da je imala određen sadržaj.

Ako se sve to dokaže, tada će se oporuka rekonstruirati u obliku sudskog zapisnika i proizvesti će učinke pravovaljane oporuke.

NUŽNO NASLJEDNO PRAVO

Nužno nasljedno pravo je skup pravnih pravila kojima se određuje krug osoba kojima je oporučitelj dužan ostaviti određeni dio svoje imovine.

Taj dio koji nužni nasljednici moraju dobiti od ostavitelja zove se **n u ž n i d i o**.

U ostavini postoje dva dijela:

- **n u ž n i d i o** – oporučitelj ne može slobodno raspolagati
- **r a s p o l o ž i v i d i o** – njime oporučitelj slobodno raspolaže

Nužni dio daje se samo za **z a h t j e v**, a nikada po službenoj dužnosti.

NUŽNI NASLJEDNICI:

1. kategorija – Tu ulaze oni nužni nasljednici koji imaju pravo tražiti nužni dio već samo zato jer
 su z a k o n s k i nasljednici. – apsolutni zakonski nasljednici
 (ostaviteljevi potomci, njegova posvojčad i njihovi potomci te njegov bračni drug)
2. kategorija – nasljednici u konkretnom slučaju moraju biti i zakonski nasljednici i moraju biti
 trajno nesposobni za privređivanje i ne smiju imati nužnih sredstava za život
 - relativni nužni nasljednici
 (ostaviteljevi roditelji, posvojitelji i ostali predci) . **nužni dio**

1/3 zak. dijela.

IZRAČUNAVANJE VRIJEDNOSTI NUŽNOG DIJELA

Prvo treba od cjelokupne aktive ostavitelja odbiti pasivu (troškove pogreba, popisa i procjena ostavine) i to što ostaje naziva se **č i s t o m o s t a v i n o m**. Njoj se priračunava vrijednost svih darova koje je ostavitelj učinio ma na koji način nekom zakonskom nasljedniku bilo kada.

Iz toga se sada određuju **n u ž n i d i j e l o v i**. Ono što preostaje naziva se **r a s p o l o ž i v i m** dijelom i njime može ostavitelj slobodno raspolagati.

uračunavanje je institut po kojem se svakom zakonskom nasljedniku uračunava u njegov dio sve ono

 što je dobio na dar od ostavitelja za života.

ČL. 77 ZN – povreda vrijednosti nužnog dijela

Nužni je dio povrijeđen kad je ukupna vrijednost raspolaganja oporukol ili vrijednost darova tolika da zbog nje **n u ž n i n a s l j e d n i k** ne bi dobio punu vrijednost svoga nužnog dijela.

ČL. 85 ZN – isključenje nužnih nasljednika

Oporučitelj može isključiti iz nasljedstva nasljednika koji ima pravo na nužni dio:

- 1) ako se on povredom neke zakonske ili moralne obveze koja proizlazi iz njegova obiteljskog odnosa s ostaviteljem teže ogriješio prema ostavitelju
- 2) ako je namjerno počinio neko teže kazneno djelo prema njemu ili njegovu bračnom drugu, dijetetu ili roditelju.
- 3) ako je počinio kazneno djelo protiv RH ili vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom
- 4) ako se odao neradu ili nepoštenom životu

Isključenje iz nasljedstva može biti – **p o t p u n o** ili **d j e l o m i č n o**

LIŠENJE NUŽNOG DIJELA

Lišenik mora biti **p r e z a d u Ź e n** ili **r a s i p n i k**.

NASLJEDNOPRAVNI UGOVORI

1) ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života

ČL. 105 ZN

Predak može poslom među živima ustupiti i razdjeliti svoju imovinu djeci i ostalim potomcima

ČL. 106 ZN – pretpostavke valjanosti ustupa i raspodjele

Ustup i raspodjela imovine, valjani su samo ako su se s time suglasili sva djeca i ostali potomci ustupiteljevi koji su po zakonu pozvani nasljediti ga.

Ugovor o ustupu i raspodjeli imovine valjan je samo ako je sastavljen i pisano u obliku:

- ovjeren od suca nadležnog suda
- sastavljen u obliku javnobilježničkog akta
- potvrđen (solemiziran) po javnom bilježniku

ČL. 107 ZN – predmet ustupa i raspodjele

Ustupom i raspodjelom može biti obuhvaćena samo ustupiteljeva imovina koja postoji u vrijeme sklapanja ugovora, bilo cjelokupna ili samo jedan njezin dio.

2) ugovor o doživotnom uzdržavanju

Ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezuje se jedan ugovaratelj uzdržavati svoga suugovaratelja ili neku treću osobu do njihove smrti, a suugovaratelj zauzvrat daje sve ili dio svojih nekretnina koje mu pripadaju u času sklapanja ugovora, predaja kojih se odgađa do njegove smrti.

To je dvostranoobveznan, naplatan i strogo formalan pravni posao. Mora biti sklopljen u

pisano u obliku:

- ovjeren od nadležnog suda, ili
- sastavljen u obliku javnobilježničkog akta, ili
- potvrđen (solemiziran) po javnom bilježniku

Stranke mogu u svako doba sporazumno raskinuti ugovor

Osim raskidom, ugovor o doživotnom uzdržavanju redovito prestaje smrću uzdržavane osobe.

OSTAVINSKI POSTUPAK - IZVANPARNIČNI POSTUPAK

To je skup procesnopravnih radnji suda i stranaka usmjerenih na utvrđivanje i zaštitu nasljednopravnih odnosa.

Tu se utvrđuje:

- tko su nasljednici umrloga
- koja imovina čini ostavinu
- koja prava iz ostavine pripadaju nasljednicima i drugim osobama

OSNOVNA NAČELA OSTAVINSKOG POSTUPKA

- 1) **načelo oficijoznosti** – Ostavinski postupak pokreće sud po službenoj dužnosti (ex officio) čim sazna da je neka osoba umrla ili da je proglašena umrlom. Obično je to trenutak primitka smrtovnice od matičara odnosno primitak pravomoćnog rješenja o proglašenju neke osobe umrlom
- 2) **načelo ekonomičnosti i pomoći strankama** – sud je dužan paziti da prava stranaka budu što prije utvrđena i osigurana
- 3) **načelo pismenosti i usmenosti** – U ostavinskom postupku sud će uzeti u ocjenu sve navode, prijedloge i dokaze koje zainteresirane osobe podnesu sudu pisano ili usmeno na ročištu.
- 4) **istražno (inkvizitorno) i raspravno načelo** – Sud donosi odluku na temelju cjelokupne rasprave, uzimajući u obzir kako dokaze koje su stranke podnijele tako i one koje je sam pribavio.
- 5) **načelo kontradiktornosti i nekontradiktornosti** – znatno ublaženo

ČL. 176 ZN - nadležnost za provođenje ostavinskog postupka

Ostavinski se postupak u prvom stupnju provodi pred općinskim sudom odnosno pred javnim bilježnikom kao povjerenikom suda.

U općinskom sudu ostavinski postupak provodi sudac pojedinac ili sudski savjetnik. Sud će povjeriti javnom bilježniku provođenje ostavinskog postupka i dostaviti mu smrtovnicu.

Kad javni bilježnik provodi radnje u ostavinskom postupku kao povjerenik suda ovlašten je kao i sudac i sudski savjetnik općinskog suda, poduzimati sve radnje u postupku i donositi sve odluke osim odluka za koje je zakonom drugačije propisano.

ČL. 177 ZN - **mjesna nadležnost**

Za ostavinski postupak mjesno je nadležan sud na čijem je području ostavitelj u vrijeme smrti imao prebivalište (ostavinski sud).

Ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao prebivalište u RH – sud na čijem je području imao boravište

Ako nije imao ni jedno ni drugo, onda sud na čijem se području nalazi pretežni dio njegove ostavine u RH, a ako se ni tada ne može utvrditi onda sud prema mjestu gdje je ostavitelj upisan u knjigu državljana.

ČL. 184 ZN - **odluke**

Odluke se u postupku donose u obliku **r j e š e n j a**

Rješenja protiv kojih je dopušten prigovor, odnosno žalba i rješenja drugostupanjskog suda, moraju biti obrazložena.

ČL. 185 ZN - **prigovor protiv rješenja**

Protiv rješenja koje je kao povjerenik suda u ostavinskom postupku donio javni bilježnik dopušten je prigovor u roku od **8** dana od dana dostave rješenja strankama.

ČL. 186 ZN - **postupak povodom prigovora**

Prigovor se dostavlja javnom bilježniku koji ga je dužan bez odgode zajedno sa spisom dostaviti nadležnom općinskom sudu. O prigovoru odlučuje sudac pojedinac.

ČL. 187 ZN - **odluke suda o prigovoru protiv rješenja javnog bilježnika**

Neppravovremene, nepotpune ili nedopuštene prigovore sud će odbaciti.

Odlučujući o prigovoru protiv rješenja kojeg je donio javni bilježnik, sud može u cijelosti ili djelomično rješenje održati na snazi ili ga ukinuti.

Kad sud ukine rješenje ili ga djelomično održi na snazi, sam će odlučiti o ukinutom dijelu rješenja.

Protiv rješenja suda kojim je rješenje javnog bilježnika u cijelosti ili djelomično ukinuto nije dopuštena samostalna žalba.

Rješenje o prigovoru dostavit će se strankama i javnom bilježniku.

ČL. 188 ZN - **žalba protiv rješenja**

Protiv rješenja prvostupanjskog suda dopuštena je žalba. Rok 15 dana od dostave I stup. rješenja

Podnosi se I stupanjskom sudu.

ČL. 190 ZN - **izvanredni pravni lijekovi**

U ostavinskom postupku nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi osim ZZZ.

ČL. 191 ZN - troškovi postupka

Svaka stranka snosi troškove koje je imala tijekom ili u povodu postupka

S m r t o v n i c a – javna isprava koja sadrži podatke o ostavitelju, njegovim srođnicima, ostavini, oporuci i druge koji se relevantni za vođenje ostavinskog postupka.

ČL. 192 ZN

Kad neka osoba umre ili bude proglašena umrlom, matičar nadležan za upis činjenica smrti u maticu umrlih sastavit će smrtovnicu i dostaviti je sudu, ili je predati osobi na čiji ju je zahtjev sastavio.

ČL. 193 ZN - sadržaj smrtovnice

U smrtovnicu se unose:

- prezime i ime ostavitelja, po mogućnosti jmbg., ime jednog od njegovih roditelja, ostaviteljevo zanimanje, datum rođenja i državljanstvo.
- dan mjesec i godina, mjesto i po mogućnosti sat smrti.
- mjesto u kojem je ostavitelj imao prebivalište, odnosno boravište.

Popis i procjena ostavine

Svrha je zaštita prava i interesa nasljednika, zapisara, ostaviteljevih vjerovnika i drugih zainteresiranih osoba. Provodi se po odluci o s t a v i n s k o g s u d a.

Privremene mjere za osiguranje ostavine

Te mjere mogu biti dvojake:

- 1) predaja imovine na čuvanje pouzdanoj osobi i
- 2) predaja gotovog novca, vrijednosnih papira, i drugih isprava na čuvanje sudu na čijem se području ostavina nalazi.

POKRETANJE POSTUPKA**- pokretanje postupka**

Ostavinski se postupak pokreće po službenoj dužnosti kad sud primi smrtovnicu ili izvadak iz matice umrlih, odnosno s njima izjednačenu ispravu.

- nadležnost

Nakon što primi izjavu sud će ispitati je li nadležan za ostavinski postupak, pa ako ustanovi da nije nadležan, dostavit će predmet nadležnom sudu.

Ako sud ustanovi da je za ostavinski postupak nadležno inozemno tijelo, rješenjem će se oglasiti nenadležnim i obustaviti postupak.

- mjere za osiguranje ostavine

Može ih ostavinski sud odrediti tokom cijelog ostavinskog postupka.

Ostavinska rasprava**- poziv na ročište**

Za ostavinsku raspravu sud će odrediti ročište.

U pozivu na ročište sud će zainteresirane osobe obavijestiti o pokretanju postupka, o tome je li mu koja oporuka već predana, te će ih pozvati da odmah dostave sudu pisanu oporuku, odnosno ispravu o usmenoj oporuci, ako se kod njih nalazi, ili da naznače svjedoke usmene oporuke.

- pozivanje oglasom

Ako se ne zna ima li nasljednika, sud će oglasom pozvati osobe koje polažu pravo na nasljedstvo da se prijave sudu u roku od **6** mjeseci od objave u NN.

- predmet ostavinske rasprave

Na ročištu za ostavinsku raspravu sud će raspraviti sva pitanja važna za donošenje odluke u ostavinskom postupku, a naročito u pogledu prava na nasljedstvo, veličinu nasljednog dijela i prava na zapise.

- nasljednička izjava

Pod nasljedničkom se izjavom razumjeva izjava o primanju i izjava o odricanju od nasljedstva.

ZN traži da svaki nasljednik bez obzira na to prima li se ili odriče nasljedstva, potpiše o tome izjavu on sam ili njegov zastupnik.

- Upućivanje na parnicu zbog spora

Sud će prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranke na parnicu ili postupak pred upravnim tijelom ako su među strankama sporne činjenice o kojima ovisi neko njihovo pravo.

Sud će tako postupiti ako su sporne ove činjenice:

- 1) o kojima ovisi nasljedno pravo, a naročito sadržaj ili valjanost oporuke ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju kojega se po zakonu nasljeđuje.
- 2) o kojima ovisi veličina nasljednog dijela, vrijednost nužnog dijela ili uračunavanje u nasljedni dio.
- 3) o kojima ovisi opravdanost isključenja nužnih nasljednika ili postojanje razloga za nedostojnost.
- 4) je li se neka osoba odrekla nasljedstva.

Ako u navedenim slučajevima ne postoji spor o činjenicama, već se stranke spore o primjeni prava, ostavinski sud neće prekidati ostavinski postupak nego će raspraviti pravna pitanja u ostavinskom postupku.

Rješenje o nasljeđivanju

Nakon završetka ostavinske rasprave sud donosi – **rješenje o nasljeđivanju**

Njime utvrđuje tko je ostaviteljevom smrću postao njegov nasljednik i koja su prava time stekle i druge osobe.

Rješenje o nasljeđivanju dostavit će se svim nasljednicima i zapisovnicima, kao i osobama koje su u tijekom postupka istakle zahtjev za nasljedstvo.

Po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju sud po službenoj dužnosti naređuje da se u zemljišnoj knjizi izvrše odgovarajući upisi, kao i da se pokretne stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda, predaju ovlaštenim osobama.

NASLJEDNIKОВI ZAHТJEVI NAKON PRAVOMOĆNOSTI RJEŠENJA O NASLJEDIVANJU

1) naknadno pronađena imovina

Pronađe li se nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju imovina za koju se u vrijeme njegova donošenja nije znalo da pripada ostavini, sud neće ponovno raspravljati ostavinu, već će pronađenu imovinu novim rješenjem rasporediti prema ključu diobe iz starog rješenja.

2) naknadno pronađena oporuka

Ako se nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju pronađe oporuka, sud će je proglasiti, te zapisnik o proglašenju i presliku oporuke dostaviti ostavinskom sudu, a zadržati njezin izvornik.

3) novi nasljednik ili zapisovnik

Osoba koju ne veže pravomoćno rješenje o nasljeđivanju a koja smatra da ima pravo kao nasljednik ili zapisovnik, može to svoje pravo ostvarivati samo u parnici.

JAVNI BILJEŽNICI KAO SUDSKI POVJERENICI

ČL. 240 ZN

Ovlašćuje se predsjednik općinskog suda, da nakon ocjene stanja u svom sudu, može sve ili određeni broj ostavinskih predmeta povjeriti na rad javnim bilježnicima.

ČL. 241 ZN

Javni bilježnici kao sudski povjerenici provode radnje i donose odluke u ostavinskom postupku sukladno odluci suda o povjeravanju i odredbama ovog zakona.

S u d može iz važnih razloga uvijek oduzeti javnom bilježniku daljnje provđenje ostavinske rasprave koje mu je povjereno i raspravu sam provesti ili povjeriti drugom javnom bilježniku.

D o s t a v a

Pozive i druge isprave koje sastavlja kao sudski povjerenik javni bilježnik dostavlja strankama prema propisima o sudskoj dostavi.

Za obavljeni rad javni bilježnik ima pravo i na troškove i na nagradu.